

POSTANOWIENIE

Dnia 21 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Krzysztof Wiak (przewodniczący)

SSN Joanna Lemańska (sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie ze skargi R. N.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn.
V ACa 2048/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 21 października 2025 r.

oddala skargę.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

[k.b.]

UZASADNIENIE

Do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w sierpniu 2025 r. wpłynęła, sporządzona przez R. N. (dalej: „Skarżący”), skarga na przewlekłość postępowania sądowego, toczącego się przed tym Sądem pod sygn. V ACa 2048/24. Skarżący domagał się stwierdzenia, że w ww. sprawie V ACa 2048/24 doszło do nieuzasadnionej zwłoki. Wniósł również o wydanie Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku zalecenia

natychmiastowego podjęcia sprawy objętej skargą oraz pilnego jej zakończenia (w tym zagwarantowania Skarżącemu zgodnego z prawem składu sądu, tj. bez neo-sędziów uzurpujących sobie, zdaniem Skarżącego, prawo do bycia sędziami tego Sądu), a także o wydanie temu Sądowi wytycznych w zakresie zobowiązania go do natychmiastowego zagwarantowania Skarżącemu jego prawa do sądu i niezwłocznego rozpoznania sprawy przez niezależny i niezawisły sąd w rozumieniu konstytucyjnym i ustrojowym. Jednocześnie Skarżący wniósł o przyznanie na swoją rzecz od Skarbu Państwa kwoty 20 000 zł oraz o zasądzenie na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania skargowego według norm przepisanych.

Uzasadniając skargę, Skarżący podniósł, że przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku toczy się postępowanie apelacyjne o sygn. akt V ACa 2048/24. Sprawa ta została zarejestrowana w dniu 11 lipca 2024 r. po wniesieniu przez Skarżącego apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku, I C 2305/22, która to sprawa została zarejestrowana w dniu 25 sierpnia 2022 r. Zdaniem Skarżącego, powyższe okoliczności dowodzą, że państwo polskie nie było w stanie zagwarantować Skarżącemu rozstrzygnięcia jego sprawy w okresie 4 lat, co w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu oznacza przewlekłość postępowania. Skarżący dodał przy tym, że w sprawie objętej skargą dochodzi on naruszenia swych dóbr osobistych, tj. czci, dobrego imienia i godności ludzkiej, zaś z uwagi na fakt, że jest on przedstawicielem dwóch zawodów zaufania publicznego, tj. jest adwokatem i doradcą podatkowym, ochrona jego dobrego imienia, czci i godności jest z oczywistych przyczyn dla niego szczególnie ważna.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w

postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

Ustawodawca w ustawie o skardze na przewlekłość nie określił wyraźnie, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Niemniej w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że przewlekłość jest pojęciem odnoszącym się do konkretnego zdarzenia, które po wnikliwej analizie należałoby uznać za nadmiernie rozciągnięte w czasie i niezasadnie przedłużające się (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Poddając analizie przebieg spornego postępowania apelacyjnego toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku (bo tylko tego postępowania dotyczyła, zdaniem Sądu Najwyższego, analizowana w niniejszej sprawie skarga na przewlekłość, co w sposób wyraźny wynika z *petitum* tego pisma), należy stwierdzić, że podniesiony w skardze zarzut przewlekłości tego postępowania sądowego nie jest uzasadniony.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że od chwili wszczęcia postępowania o ochronę dóbr osobistych, toczącego się z udziałem Skarżącego – co miało miejsce 23 sierpnia 2022 r. z chwilą wniesienia przez Skarżącego pozwu w przedmiotowej sprawie – upłynęło już ponad 3 lata, a od chwili wszczęcia spornego postępowania apelacyjnego, toczącego się z udziałem Skarżącego – co miało miejsce 2 kwietnia 2024 r. z chwilą wniesienia przez Skarżącego apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 26 stycznia 2024 r., I C 2305/22 – upłynęło już ponad 18 miesięcy. Sama jednak okoliczność, że postępowanie apelacyjne toczy się przez wskazany wyżej okres nie jest wystarczająca do stwierdzenia przewlekłości tego postępowania.

W judykaturze Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że ocena, czy w konkretnej sprawie doszło do przewlekłości postępowania, nie powinna ograniczać się wyłącznie do upływu czasu i subiektywnych odczuć skarżącego,

lecz powinna być wypadkową czynników obiektywnych oraz czasu niezbędnego do podejmowania działań zgodnych z obowiązującymi przepisami, przewidującymi zachowanie określonych procedur (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 11 maja 2005 r., II S 26/05). Sama długotrwałość postępowania nie oznacza bowiem, że doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. W związku z tym, aby rozstrzygnąć, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 kwietnia 2023 r., I NSP 23/23; 25 listopada 2020 r., I NSP 163/20; 25 maja 2023 r., I NSP 82/23).

Oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania należy zatem brać pod uwagę kryteria określone w art. 2 ust. 2 tej ustawy, zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie, a także uwzględnić łączny dotychczasowy czas postępowania, od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Podobnie przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania określa Europejski Trybunał Praw Człowieka, wskazując, że przy ocenie, czy przewlekłość postępowania jest nieuzasadniona, powinna następować w świetle szczególnych warunków sprawy i przy uwzględnieniu takich kryteriów, jak skomplikowanie (stopień złożoności) sprawy, zachowanie stron i organów prowadzących sprawę oraz znaczenia materii objętej skargą (zob. wyroki ETPC z: 21 września 2000 r., skarga nr 33082/96, w sprawie Wojnowicz przeciwko Polsce; 4 kwietnia 2000 r., skarga nr 38670/97, w sprawie Dewicka przeciwko Polsce; 26 października 2000 r.,

skarga nr 25693/94, w sprawie Sobczyk przeciwko Polsce; 26 lipca 2001 r., skarga nr 29691/96, w sprawie Jedamski przeciwko Polsce; 14 stycznia 2003 r., skarga nr 39505/98, w sprawie W.M. przeciwko Polsce; zob. też M.A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I - Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału).

Powyższe oznacza, że standard ochrony prawa do rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki ma charakter zindywidualizowany (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; 28 września 2021 r., I NSP 145/21; 14 września 2022 r., I NSP 251/22). Co do zasady więc przewlekłość jest pojęciem względnym i zawsze musi być odnoszona do konkretnych realiów sprawy i przyjętego trybu postępowania. Należy także nadmienić, że jedynie nadmierne odstępstwa od czasu koniecznego do wykonania określonych czynności sądowych, prac i procedur mogą być uznawane za tworzące stan nieuzasadnionej zwłoki (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 lipca 2017 r., III SPP 33/17; 21 kwietnia 2021 r., I NSP 20/21).

Analizując akta sprawy objętej niniejszą skargą, Sąd Najwyższy nie dostrzegł, by na jakimkolwiek etapie spornego postępowania apelacyjnego o sygn. V ACa 2048/24 odstępy między kolejnymi czynnościami nie miały swojego uzasadnienia procesowego, czy też wiązały się z bezczynnością Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Należy mieć na uwadze, że postępowanie apelacyjne o sygn. V ACa 2048/24 zostało zainicjowane apelacją Skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 26 stycznia 2024 r. Apelacja ta wpłynęła do Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 2 kwietnia 2024 r. Akta tej sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w dniu 11 lipca 2024 r. Zarządzeniami z 12 lipca 2024 r. sprawa została zarejestrowana w odpowiednim repertorium i wyznaczono sędziego referenta. Kolejno, 21 sierpnia 2024 r. dokonano badania apelacji Skarżącego przez pryzmat spełnienia wymogów formalnych. W tym samym dniu zarządzono doręczenie odpisu apelacji Skarżącego pełnomocnikowi przeciwnika procesowego. Odpowiedź na apelację Skarżącego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w dniu 25 października 2024 r. W dniu

20 listopada 2024 r. wpłynęła zaś do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odpowiedź Skarżącego na odpowiedź na apelację. Natomiast w dniu 22 listopada 2024 r. do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wpłynął wniosek Skarżącego o wyłączenie sędziego referenta w ww. sprawie apelacyjnej. Zarządzeniem z 6 grudnia 2024 r. odnotowano wpływ ww. wniosku i zarządzono przedstawienie akt sprawy objętej skargą przewodniczącemu wydziału w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku. W dniu 10 grudnia 2024 r. sędzia referent złożył stosowne oświadczenie, ustosunkowując się do wniosku o jego wyłączenie. W tym samym dniu sprawa incydentalna, zainicjowana wnioskiem o wyłączenie sędziego, została zarejestrowana w odrębnym repertorium pod sygn. V ACo 830/24 i został wyznaczony do niej sędzia referent. Postanowieniem z 16 grudnia 2024 r., V ACo 830/24, Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił ww. wniosek o wyłączenie sędziego. W dniu 10 marca 2025 r. do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku wpłynęło zażalenie Skarżącego na powyższe postanowienie z 16 grudnia 2024 r. Tego samego dnia dokonano kontroli formalnej przedmiotowego zażalenia i zarządzono doręczenie jego odpisu przeciwnikowi procesowemu. Zarządzeniem z 13 marca 2025 r. sprawa zainicjowania ww. zażaleniem została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Gdańsku pod sygn. I ACz 387/25. W dniu 16 maja 2025 r. Skarżący złożył zaś do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku „wniosek o pilne podjęcie czynności orzeczniczych przez prawidłowo obsadzony Sąd”.

Przedstawiony powyżej przebieg spornego postępowania apelacyjnego nie daje więc podstaw do przypisania Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy objętej skargą, zwłaszcza jeśli uwzględni się, że analizowana sprawa jest sprawą o dość znacznym stopniu skomplikowania z uwagi na jej przedmiot (sprawa o ochronę dóbr osobistych), a w jej toku Skarżący składa pisma procesowe, inicjując w ten sposób postępowania wpałkowe, które wymagają odrębnego procedowania.

Niewątpliwie zatem, uwzględniając przede wszystkim stopień skomplikowania sprawy objętej skargą, jak też objętość jej akt (obecnie sprawa liczy 3 tomy), a także potrzebę rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku zażalenia Skarżącego na postanowienie o oddaleniu jego wniosku o wyłączenie sędziego referenta, któremu przydzielono sprawę apelacyjną, objętą skargą,

na obecnym etapie brak jest podstaw do stwierdzenia, że sporne postępowanie apelacyjne toczy się dłużej, niż to jest konieczne dla prawidłowego wyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Należy jednocześnie podkreślić, że instytucja skargi na przewlekłość nie może być wykorzystywana jako środek zmierzający do kwestionowania ważności i skuteczności powołań sędziowskich dokonanych przez Prezydenta RP w ramach przysługującej mu wyłącznej i nie podlegającej weryfikacji prerogatywy, na podstawie rekomendacji udzielonej przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. (w tym zakresie zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2023 r., III CB 13/23). Stąd nie mogły odnieść zamierzonego rezultatu argumenty Skarżącego o tzw. neosędziach. Skarga na przewlekłość postępowania stanowi bowiem przede wszystkim mechanizm dyscyplinujący organy szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości, mający zapewnić sprawne rozpoznanie danej sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2023 r., I NSP 92/23).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy oddalił skargę na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość.

Joanna Lemańska Krzysztof Wiak Aleksander Stępkowski

[k.b.]i

[r.g.]